

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 5 (5)

2022

ІТ НАУКА ТЕХНІКА

серії: право, економіка, педагогіка, техніка, фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

Все буде Україна!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Техніка», Серія «Фізико-математичні науки»)*

Випуск № 5(5) 2022

Київ – 2022

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»**

Public organization «Association of Scientists of Ukraine»

"Science and technology today"

*("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series, "Technology" series,
"Physical and mathematical sciences" series)*

Issue № 5(5) 2022

Kiev – 2022

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Техніка», Серія «Фізико-математичні науки»): журнал. 2022.
№ 5(5) 2022. С. 496.**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки**

*Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії наук
Азербайджану, громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації
«Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»*

*Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук
з державного управління» (Рішення від 25.05.2022, № 6/5-22)*

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index
Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до
міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Артемчук Володимир Олександрович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.С. Пухова НАН України (Київ, Україна);
2. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);
3. Бірюкова Тетяна Вікторівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри біологічної фізики та медичної інформатики Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна);
4. Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна);
5. Волк Павло Павлович — доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна);
6. Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна);
7. Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);
8. Дівізніук Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна);
9. Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна);
10. Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна);
11. Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна);
12. Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна);
13. Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна);
14. Квасніков Володимир Павлович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна);
15. Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна);
16. Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна);
17. Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна);
18. Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна);

19. Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна);
20. Куницький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна);
21. Лук'ячук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна);
22. Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна);
23. Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри економіки та менеджменту Рівненського державного інституту культури (Рівне, Україна);
24. Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна);
25. Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна);
26. Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завдувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна);
27. Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща) ;
28. Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна);
29. Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна);
30. Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна);
31. Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна);
32. Охріменко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна);
33. Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна);
34. Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна);
35. Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);
36. Сапожников Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна);
37. Синиціна Юлія Петрівна - кандидат технічних наук, PhD, доцент кафедри економічної та інформаційної безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (Дніпро, Україна);
38. Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна) ;
39. Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна);
40. Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна) ;
41. Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна);
42. Федоренко Владислав Леонідович — доктор юридичних наук, професор, DrHb - доктор хабілітований наук правничих (Польська академія наук), Заслужений юрист України, директор Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України ((Київ, Україна);
43. Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна);
44. Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна);
45. Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна);
46. Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна);
47. Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна);
48. Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна);
49. Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна);
50. Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Економіка»

Баландіна І.С. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	11
Вороніна В.Л. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕРІВНОМІРНОСТІ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	20
Денисенко В.О., Денисенко В.С. ОЦІНКА РЕГІОНАЛЬНИХ ВІДМІННОСТЕЙ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В УКРАЇНІ	34
Карпенко Ю.В., Карпенко Н.М., Степанова Л.В., Тужилкіна О.В. ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІ ЗАХОДИ ДЛЯ МОЛОДІ З СОЦІАЛЬНО ВРАЗЛИВИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	47
Керимов К.К. УПРАВЛЕНИЕ ТРАНСПОРТНЫМИ ПРОЦЕССАМИ	58
Кобець Д.Л. МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ – ДИНАМІКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	70
Компанець К.А., Антонюк І.Ю., Медведєва А.О. ПРИЙОМИ МАРКЕТИНГУ В ОРГАНІЗАЦІЇ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	78
Кондрат І.Ю., Антошук І.А. ВПЛИВ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ІНФЛЯЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ	87
Кондрат І.Ю., Ососкало С.Л. ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ПОРТФЕЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ	98
Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Шишкіна Т.М. ТРАНСФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І ЦИФРОРІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	110

Мешко Г.М., Габрусєва Н.В. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	353
Ордіна Л.Л. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	366
Пічкур М.О. СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	377
Проконова О.П., Павельчук Ю.Ф. РОЛЬ КУРАТОРА ТА ІНСТИТУТУ КУРАТОРСТВА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	391
Рижиков В.С., Прохоров О.А., Колісник О.Л. ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ФОРМУВАННІ ПАТРІОТИЗМУ УКРАЇНСЬКИХ ВОЇНІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	403
Сілкова О.В., Макаренко О.В., Макаренко В.І., Хміль О.В. АДАПТАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	411
Сінь Лу МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ	420
Тарасенко О.О., Івахненко І.О. СПОГАДИ ВАСИЛЯ АВСЄЄНКА ПРО КИЇВ	431
Фуркало В.С., Фуркало В.І. ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ У ЗВО УКРАЇНИ	442
Швидун В.М. ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ У ЗАКЛАДАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	451

УДК 37 (477)

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-442-450](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-442-450)

Фуркало Вікторія Станіславівна кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, <https://orcid.org/0000-0002-0502-3207>

Фуркало Володимир Ісакович кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, <https://orcid.org/0000-0002-4707-6788>

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ У ЗВО УКРАЇНИ

Анотація. У статті здійснюється аналіз впровадження європейського досвіду викладання філософії у закладах вищої освіти України. Визначено, що сучасні методики навчання філософії мають бути спрямовані на розвиток здатності критично мислити, розвитку допитливості та самостійності у майбутніх фахівців.

Проаналізовано європейський досвід викладання філософії в університетах, та визначено, що навчання здійснюється за рахунок моделі сократівської бесіди, що дозволяє майбутнім фахівцям, які навчаються у вищих освітніх закладів, розвивати та здійснювати оцінку власного мислення в порівнянні з мисленням інших. Тобто, об'єднання людей, спрямоване на розвиток практичного знання, за допомогою пошуку істини у формі сократичного діалогу, при цьому, викладач визначає проблему і мотивує студентів та організовує пошук у незвідане.

Аналізуючи методику викладання філософії у європейських країнах, визначено, що саме дана навчальна дисципліна сприяє формуванню думуючої особистості, що здатна критично здійснювати оцінку навколишньої реальності та володіє етичними засадами поведінки і має естетичні смаки у власних поглядах на прекрасне.

Зроблені наступні висновки: викладання філософії як навчальної дисципліни має бути спрямоване на діалогічність, перш за все, причетність філософії до реального життя, а програма «Філософія для дітей» має стати ключовою методикою, що зможе себе реалізувати і знищити посттоталітарну свідомість від залишків радянської ізольованості і замкнутості.

Ключові слова: філософія, європейський досвід, плюралізм, критичне мислення, метод.

Furkalo Victoria Stanislavivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Legal Disciplines, Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychyna, Sadova St., 2, Uman, 20300, <https://orcid.org/0000-0002-0502-3207>

Furkalo Volodymyr Isakovych Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Legal Disciplines, Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychyna, Sadova St, 2, Uman, 20300, <https://orcid.org/0000-0002-4707-6788>

IMPLEMENTATION OF EUROPEAN EXPERIENCE IN TEACHING PHILOSOPHY IN UKRAINIAN STUDIES

Abstract. Abstract. The article analyzes the implementation of European experience in teaching philosophy in higher education institutions of Ukraine. It is determined that modern methods of teaching philosophy should be aimed at the ability to think critically, the development of curiosity and independence of future professionals.

The European experience of teaching philosophy in universities is analyzed, and it is determined that learning is carried out using the Socratic conversation model, which allows future professionals studying in higher education to develop and evaluate their own thinking compared to others. That is, the association of people aimed at the development of practical knowledge through the search for truth in the form of Socratic dialogue, while the teacher identifies the problem and motivates students and organizes the search for the unknown.

Analyzing the methods of teaching philosophy in European countries, it was determined that this discipline contributes to the formation of a thinking person who is able to critically assess the surrounding reality and has ethical principles of behavior and has aesthetic tastes in their own views of beauty.

The following conclusions are made: the teaching of philosophy as a discipline should be aimed at dialogic, above all, the involvement of philosophy in real life, and the program "Philosophy for Children" should be a key methodology that can realize and destroy post-totalitarian consciousness from the remnants of Soviet isolation and isolation.

Keywords: philosophy, European experience, pluralism, critical thinking, method.

Постановка проблеми. Сьогодні у нашій країні відбувається імплементація Законів України «Про вищу освіту». Відповідно до цього, є потреба оновлення викладання філософських дисциплін їх гармонізації з основними та чинними принципами освітньої сфери на міжнародному рівні.

Сучасні методики викладання філософії у європейських країнах базуються насамперед на практиках критичного мислення як трансформації допитливості особистості, яка властива життєвому досвіду в цілому та уміння здійснювати самокритику.

Але, одним з ключових напрямів, української системи освіти і науки є впровадження європейського досвіду викладання філософії у вищих закладах освіти. Як відомо, викладання філософських дисциплін було фундаментом для виникнення перших вищих освітніх закладів, а саме Болонського, Сорбонського, Кембріджського, Оксфордського університетів. Крім того, необхідно підкреслити, що викладання філософії у навчальних закладах Європи має давню історію; не є виключенням і держави Скандинавії. У зв'язку з цим, необхідним є детальне вивчення викладання філософії у Данії, Норвегії та Швеції та впровадження їх практичного досвіду у нашу систему освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість зарубіжних вчених у своїх наукових працях аналізують викладання філософських дисциплін у європейських країнах, серед яких Т. Казачкова, Е. Кінкмана, Л. Пенто, Т. Соколова. Крім того, варто акцентувати увагу на дослідженнях вітчизняних вчених, а саме: Т. Кристопчука та С. Сисоевої, які вивчали сучасний стан та проблеми у європейських закладах вищої освіти. Але, у дослідженнях вище зазначених вчених не розглядається особливості впровадження європейського досвіду викладання філософії у заклади вищої освіти України.

Основна частина дослідження. Сучасні зміни, які відбулися в освітньому просторі України, вплинули на створення нової парадигми, основним ядром якої є стандартизація не лише вищої, але й середньої освіти на міжнародному рівні, яка має забезпечити належні умови для розвитку індивіда, сформувані у особистості здатність самостійно здійснювати пошук основних напрямів з метою вирішення різних освітніх проблем, та патріотично виховувати їх для утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей.

Необхідно зазначити, що сучасні методики навчання філософії мають бути спрямовані на розвиток здатності критично мислити, допитливості та самостійності у майбутніх фахівців.

Як відомо, теоретичною формою світогляду та раціональним способом мислення є філософія, яка в своєму центрі має запитальний характер, побудову різних варіантів відповідей, існування пізнавальних, етичних та естетичних знарядь, що формує рефлексію. Отже, необхідно зазначити, що в наш час, потрібно вирішити дуже важливу проблему стосовно свого майбутнього. Боротьба протилежностей постіндустріального минулого та насиченою інформацією в майбутньому, сформувала зазначену проблему [1, с. 239]. У зв'язку з цим, філософія має стати основою для вирішення протиріччя між

минулим та майбутнім, а методика її викладання має забезпечити формуванню нового типу мислення [3, с. 184].

Ми погоджуємось з науковою позицією вченого М. Ліпмана, який у своїх дослідженнях сформував такі типи мислення, які формуються в особистості під час вивчення навчальної дисципліни філософії, а саме: колективне, що розглядається як міркування з іншими; турботливе характеризується як міркування про інших; критичне – це схвалення чітко обґрунтованих рішень; креативне базується на побудові нових ідей [7]. Таким чином, необхідно зазначити, що основна опора робиться на власний досвід викладання філософії у вищих освітніх закладах.

Як відомо, у сучасному світі найбільш популярною є методика «Філософія для дітей», яка почала активно використовуватися у 1970 році у США. Американський дослідник М. Ліпман опублікував книгу «Міркування в освіті», в якій він зазначив, що основними змінами в освітньому просторі має бути критичне мислення, а головним критерієм політики в освітній сфері має бути раціональність, це свідчить про те, що кожен аспект навчання має включати в себе раціональне обґрунтування.

Аналізуючи застосування програми «Філософія для дітей» на практиці, необхідно зазначити, що філософія як навчальна дисципліна має всі можливості стати освітньою парадигмою не лише шкільної, але і університетської освіти.

Значна кількість вчених проаналізували наукові праці американського дослідника М. Ліпмана, і зробили наступні висновки, що саме філософія сприяє запитуванню, неупередженості, зрозумілості та чіткості мови у мисленні; крім того, вона інтегрує основні компоненти навчального плану в одне ціле, забезпечуючи її змістовне наповнення, а також, вона спонукає індивідів думати про зв'язок між наявними фактами та цінностями, засобами та поставленими завданнями [3; 6; 8; 10].

Також важливо зазначити, що філософія реалізує навчальну діяльність всередині досвіду і ставить запитання стосовно основних проблем людини, а саме: чесність, справедливість, свобода, відповідальність. Крім того, у європейській країнах методика викладання філософії відбувається за допомогою практичного діалогу, що збільшує рівень мислення та комунікативних умінь, базується на різноманітних наукових поглядах та підкоряє мислення кожного індивіда групі людей.

Отже, на основі вище зазначеного, можемо підсумувати, що навчання здійснюється за рахунок моделі сократівської бесіди, що дозволяє майбутнім фахівцям, які навчаються у вищих освітніх закладах, розвивати та здійснювати оцінку власного мислення в порівнянні з мисленням інших. Тобто, об'єднання людей, спрямоване на розвиток практичного знання, за допомогою пошуку істини у формі сократичного діалогу, при цьому, викладач визначає проблему і мотивує студентів та організовує пошук у незвідане.

Відомо, що методика «Філософія для дітей» на даний час, використовується у школах, коледжах, університетах у більшій кількості країн світу. Ефективність зазначеної методики викладання для молоді підкреслювали багато вчених-педагогів, які зазначили, що дана програма сприяє розвитку мисленневих навичок [4; 5; 9; 11].

Аналізуючи методику викладання філософії у європейських країнах, необхідно зазначити, що саме дана навчальна дисципліна сприяє формуванню думуючої особистості, яка може критично здійснювати оцінку навколишньої реальності і володіє етичними засадами поведінки та має естетичні смаки у власних поглядах на прекрасне. Тому, вважаємо за необхідне, проаналізувати основні методи, які забезпечують набуття зазначених знань і реалізується через застосування різноманітних методів.

Культурно-інформаційний метод включає в себе потребу збільшення у молоді знань та поглядів щодо різних наукових позицій відомих філософів. Але, на наш погляд, даний метод реалізації знань з філософії є недоцільним, оскільки як наслідок є не кількість набутих знань, а вміння ними користуватись призводить до якісних змін.

Іншим методом є проблемно-діяльнісний, що дозволяє долучитись не лише до знання, але і до розв'язання різних світоглядних проблем. Важливо зазначити, що даний метод є більш практичним, оскільки дозволяє студенту бути на місці опонента.

Основна думка не надається викладачем відразу, її необхідно перш за все знайти, проаналізувати, а потім сформулювати власну позицію стосовно почутої інформації. Відповідно до цього, відбувається поетапне опрацювання логічних завдань і вирішення проблеми, яка обговорюється.

Наступним методом є етичний, коли викладач має діяти способом наочного використання шедеврів світового кіно, мистецтва, поезії чи літератури. Основним завданням педагога є відкриття змістовного філософського наповнення визначених творів.

Всі вище описані методи відіграють важливе значення, при поєднанні в одне ціле їх найкращих проявів для побудови програми викладання філософії.

Аналізуючи викладання філософії у вищих освітніх закладах Франції, необхідно зазначити, що у ній вперше стали викладати дану дисципліну в університетах і поза їх межами.

З точки зору вченого Ю. Наріжного у Франції здійснюється активне розповсюдження філософії і філософів в засобах масової інформації, вихід її за межі університетів, публікується значна кількість підручників [2, с. 5]. Тобто, можемо підсумувати, що у даній країні відбувається активна популяризація і прояв інтересу соціума у зазначених методиках навчання.

Крім того, значне проникнення філософії, сприяє подивитись на різні проблеми з іншої сторони, значно розширити світогляд людей.

Вчений підкреслював, що застосування популяризації, сприяло прояву зацікавленості людей різного віку до філософської літератури.

Розглядаючи методику викладання філософії у Норвегії, необхідно зауважити, що значний вклад зробив вчений Ю. Гордер, який опублікував свою книгу «Нарис історії філософії», який використовується студентами під час вивчення філософії. У своїй праці, вчений зазначає, що основна проблема пояснення існуючих складних філософських істин, полягає у відсутності текстів. Крім того, на його думку, філософські першоджерела є складними для сприйняття. Тому, він розділив книгу на розділи, що з його точки зору, допоможе включити окремі частини, як першоджерела, які необхідно детально проаналізувати [11].

Також у Німеччині під час викладання філософії студентам проводять різного роду дискусії на філософські теми. Крім того, методика викладання філософії спрямована на формування нового типу мислення, що допоможе змінити рівень свідомості нації.

Наприклад у Швеції, заняття з філософії спрямовані на розвиток вміння демонструвати здатність шукати, узагальнювати, робити оцінку та критично аналізувати матеріал, формулювати різні філософські проблеми. Крім того, в Стокгольмському університеті існує філософський факультет, який впровадив однорічну магістратуру з філософії, а саме: практичній філософії, що включає курси такого колу знання як метаетику, нормативну етику і політичну філософію і теоретичній філософії (філософія розуму і мови, науки і логіки) [9, с. 241].

Що стосується Данії, то підготовка бакалаврів філософії здійснюється за наступними навчальними дисциплінам, а саме: історія філософії, практична філософія, теоретична філософія. А, наприклад, в Лундському університеті є програма, яка називається «Когнітивна наука», що включає в себе 120 кредитів, і основним завданням якої є краще розуміння зв'язку людей з навколишнім середовищем. Тобто вона має інноваційну складову, яка спрямована досліджувати різні концепти філософії з різних позицій [5, с. 351].

Важливо зазначити, що в Україні філософія як навчальна дисципліна у вищій системі освіти розуміється по іншому. Перш за все, під час вивчення філософії не передбачається, що вона навчатиме майбутніх фахівців логічного мислення, оскільки це забезпечує інша дисципліна «Логіка». Крім того, в Україні філософія як навчальна дисципліна, включає в себе певні філософські ідеї, які були висловлені впродовж всього існування людства.

Також, хоча в Україні і ведуться дискусії щодо розвитку критичного мислення під час вивчення філософії, то необхідно зазначити, що під даним поняттям розуміється плюралізм думок, що має відмінні ознаки від інших європейських країн. Тобто, у вищих освітніх закладах України розвиток критичного мислення у студентів відбувається наступним чином, їм надають

інформацію, при цьому, з того чи іншого питання може існувати дві і більше різних філософських точок зору.

Але, у європейських країнах, вчені зазначають, що під час викладання філософії розвивати критичне мислення необхідно з метою удосконалення уміння студентів використовувати раціональні чи логічні роздуми. Також, необхідно підкреслити, що в європейських державах, важливе значення під час викладання філософії приділяється розвитку комунікативних компетентностей, в той час, як у вищих освітніх закладах України не акцентується увага на розвитку комунікативних умінь під час вивчення даної дисципліни.

Крім того, важливо зазначити, що під час викладання філософії в Україні навчання перш за все спрямоване на набуття знань, а в університетах європейських країн – оволодінні умінь майбутніми фахівцями.

Також в Україні існує плюралізм стосовно основних завдань навчання філософії, тобто викладачі використовують підходи, які відрізняються від переважаючих тенденцій.

Не зважаючи на виражені відмінності викладання філософії в Україні та європейських державах, на наш погляд, важливо зазначити, що у більшій кількості навчальних закладів України під час проведення лекцій, викладачі використовують мультимедійні презентації, що сприяє кращому засвоєнню нового матеріалу за допомогою наочності та відхід від лінійного мислення, що знищує пострадянське розуміння світу.

На наш погляд, відповідно до європейського досвіду, необхідно впровадити на семінарських заняттях сократівські бесіди, що сприятиме розвитку та оцінки власного мислення в порівнянні з мисленням інших. При цьому, кожен студент надають відповідні на поставлені сократичні запитання з їх власних точок зору, згідно такого обговорення неминуче постає багатомірним. Саме на семінарських заняттях студенти отримують практику діалогу як методу дослідження, що підвищує їх рівень мислення і навички комунікації, базується на різних точках зору та підкоряє індивідуальне мислення групі людей.

Отже, ми підтримуємо позицію французького вченого О. Бреніфе, який зазначав, що методика викладання філософії є важливою, але найважливішою є насамперед, методологія мислення. Таким чином, вважаємо, що філософія, як навчальна дисципліна, має бути більш практичною та поетапно рухатися від властивою їм «консерватизму».

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження стосовно впровадження європейського досвіду викладання філософії у закладах вищої освіти України має реалізовуватися не лише на наукових засадах, а повинна бути спрямована до людської душі.

Сучасна методика викладання філософії має характеризуватися більш творчим (ігровим) началом, що свідчить про те, що має відбуватися не просто

набуття знань, а формування культури та нової зрілої особистості з критичним мисленням. А викладання філософії як навчальної дисципліни має бути спрямоване на діалогічність, перш за все, причетність філософії до реального життя. А програма «Філософія для дітей» має стати ключовою методикою, що зможе себе реалізувати і знищити посттоталітарну свідомість від залишків радянської ізоляваності і замкнутості.

Крім того, методика викладання філософії у закладах вищої освіти має включати в себе аналіз ключових сучасних філософських систем, а також рівноправні складові, до яких входять наступні напрями: аналітична філософія, феноменологія, постструктуралізм, постмарксистські школи.

Таким чином, філософія як навчальна дисципліна має стати курсом уважного подання і відношення до життя індивіда, що сприятиме студенту не розглядати вивчення філософії як «обов'язок». Як відомо, викладання філософії у вищих освітніх закладах є складним процесом, тому нове відношення студентів до філософії як навчальної дисципліни можна сформуванати, змінивши стан філософії в сучасному житті соціума.

Отже, вивчення філософії є не лише процесом набуття нових знань, але й формуванні нового покоління молоді, з критичним мисленням, без яких не може бути гармонійний розвиток всього суспільства. У зв'язку з тим, що Україна обрала шлях вступу до Європейського Союзу, все це вимагає перебудови всієї системи процесу навчання. Подальші перспективи дослідження спрямовані на створення і формування моделі, що буде відповідати вимогам часу, будуватися на основі міжнародних освітніх парадигм.

Література:

1. Максютя М. Є. До проблем викладання філософії: методи особистісно орієнтованого, активного навчання // *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2007. Вип. 60. С. 239–244.
2. Наріжний Ю. А. Философские вопросы. Днепропетровск.: Издательство «Промінь», 2013 г. С. 4–18.
3. Ящук Т. «Європейський вибір» у викладанні філософії у вузі // *Філософія освіти*. 2005. №1. С. 184–192.
4. Cholbi M. Intentional Learning as a Model for Philosophical Pedagogy // *Teaching Philosophy*. 2007. Vol. 30:1. –P. 35–58. DOI: 10.5840/teachphil200730136
5. Concepción D. W. Reading Philosophy with Background: Knowledge and Metacognition // *Teaching Philosophy*. 2004. Vol. 27:4. P. 351–368. DOI: 10.5840/teachphil200427443
6. Gifford Ch. S. How to Teach Metaphysics // *Teaching Philosophy*. 2015. Vol. 38:2. P. 193–220. DOI: 10.5840/teachphil201532735
7. Marshall E. How to Teach Modern Philosophy // *Teaching Philosophy*. 2014. Vol. 37:1. P. 73–90. DOI: 10.5840/teachphil2013121210
8. Noddings N., Brooks, L. *Teaching Controversial Issues: The Case for Critical Thinking and Moral Commitment in the Classroom*. Teachers College Press, 2016.
9. Rudisill J. The Transition from Studying Philosophy to Doing Philosophy // *Teaching Philosophy*. 2011. Vol. 34:3. P. 241–271. DOI: 10.5840/teachphil201134332

10. Schiltz E. How to Teach Comparative Philosophy // *Teaching Philosophy*. 2014. Vol. 37:2. P. 215–231. DOI: 10.5840/teachphil20144415
11. Teuber A. Introduction to Philosophy. Course Description and Requirements. Accessed 29 October 2017: https://scholar.harvard.edu/files/teuber/files/phil_s-4_-_introduction_to_philosophy_course_description_requirements_summer_2017_4_1_1.pdf

References:

1. Maksjuta, M. Є. (2007). Do problem викladannja filosofii: metodi osobistisno orientovanogo, aktivnogo navchannja [To the problems of teaching philosophy: methods of personality-oriented, active learning]. *Mul'tiversum. Filosofovskij al'manah - Multiversum. Philosophical Almanac*, 60, 239–244 [in Ukrainian].
2. Narizhnyj, Ju. A. (2013). *Filosofskie voprosy* []. Dnepropetrovsk.: Izdatel'stvo «Promin» [in Ukrainian].
3. Jashhuk, T. (2005). “Єvropejs'kij vibir” u vikladanni filosofii u vuzi [“European choice” in the teaching of philosophy in higher education]. *Filosofija osviti - Philosophy of Education*, 1, 184–192 [in Ukrainian].
4. Cholbi M. Intentional Learning as a Model for Philosophical Pedagogy // *Teaching Philosophy*. 2007. Vol. 30:1. –P. 35–58. DOI: 10.5840/teachphil200730136
5. Concepción D. W. Reading Philosophy with Background: Knowledge and Metacognition // *Teaching Philosophy*. 2004. Vol. 27:4. P. 351–368. DOI: 10.5840/teachphil200427443
6. Gifford Ch. S. How to Teach Metaphysics // *Teaching Philosophy*. 2015. Vol. 38:2. P. 193–220. DOI: 10.5840/teachphil201532735
7. Marshall E. How to Teach Modern Philosophy // *Teaching Philosophy*. 2014. Vol. 37:1. P. 73–90. DOI: 10.5840/teachphil2013121210
8. Noddings N., Brooks, L. *Teaching Controversial Issues: The Case for Critical Thinking and Moral Commitment in the Classroom*. Teachers College Press, 2016.
9. Rudisill J. The Transition from Studying Philosophy to Doing Philosophy // *Teaching Philosophy*. 2011. Vol. 34:3. P. 241–271. DOI: 10.5840/teachphil201134332
10. Schiltz E. How to Teach Comparative Philosophy // *Teaching Philosophy*. 2014. Vol. 37:2. P. 215–231. DOI: 10.5840/teachphil20144415
11. Teuber A. Introduction to Philosophy. Course Description and Requirements. Accessed 29 October 2017: https://scholar.harvard.edu/files/teuber/files/phil_s-4_-_introduction_to_philosophy_course_description_requirements_summer_2017_4_1_1.pdf